

Obsah

Úvodem	4
1. Ideové aspekty nacismu a jejich dopady na otázky zdraví a nemoci (René Milfait)	7
1.1 Obecná východiska	7
1.1.1 Etika a morálka v podání nacistů před druhou světovou válkou a během ní	7
1.1.2 Nacistická revoluce se svými hodnotami	7
1.1.3 Etika a morálka s mimomorálními přesvědčeními jako motivace a odůvodňování	9
1.1.4 „Vůdce“ v roli morality, přirozená „rasová morálka“, morální požadavek zachovat národ a boj proti mezinárodnímu právu	9
1.1.5 Hlavní aspekty etik v podání nacistů jako vhléd do normativního klimatu	10
1.1.6 Zpochybnění důstojnosti jedince a nadřazenost celku národa	11
1.1.7 „Rasa“ v pojetí nacistických etiků – morální vzor, normativní princip, sdílený přístup k morálce, světový základní postoj	13
1.1.8 Válka v pojetí nacistických etiků – obrana světového názoru a nových hodnot	14
1.1.9 Morálně relevantní mimomorální přesvědčení nacistů	14
1.1.10 Boj národů o sebeprosazení	15
1.1.11 Identifikace nebezpečí, hrozeb a nepřátel	16
1.1.12 Přednost společnosti před jedincem	17
1.1.13 Územní expanze jako morální právo a povinnost	19
1.1.14 Domáhání se morálních povinností a povinností vyplývajících z mezinárodního práva jako prostředek boje	20
1.1.15 Měřítka legitimacy boje jako aktu humanity	20
1.1.16 Zabíjení příslušníků vlastního národa	21
1.1.17 Utilitaristická kalkulace životů a obětí	21
1.1.18 Víra ve „Vůdce“, ideologii a světový názor	23
1.1.19 „Vůdcova“ vůle jako měřítko toho, co je správné a dobré	25
1.2 Medicínská etika v pojetí nacionálního socialismu	26
1.2.1 Medicína v podání nacistů	26
1.2.2 Biologizace etických měřítek	26
1.2.3 Nová etika – eugenika a rasová hygiena	28
1.2.4 Národ jako organismus a jako nový etický cíl	29
1.2.5 Pokračování války na biologickém poli	29
1.2.6 Medicína a morálka v předvečer nacistické diktatury	31
1.2.7 Nacionální socialismus a jeho „obnova etiky“ v Německu	32
1.2.8 „Nová německá etika“ jako kritika tradiční morálky	32
1.2.9 Národ jako nejvyšší hodnota pro etiku a právo	33
1.2.10 „Nové“ dějiny medicíny a „nová“ morálka v medicíně	34

1.2.11	Corpus Hippocraticum bez Hippokratovy přísahy a „věčné lékařstvo“ . . .	34
1.2.12	Lékařská etika u soudních lékařů	37
1.2.13	Nový vyučovací předmět a nové pojetí profese lékaře	37
1.2.14	Nová učebnice jako „breviář lékaře v Třetí říši“ a příručka nacistické medicíny	38
1.2.15	Lékařská etika dle hlavního hygienika SS	39
2.	Humanitární a právní aspekty válečných konfliktů (René Milfait)	41
2.1	Geneze	41
2.1.1	Ochrana obětí, druhá světová válka a mezinárodní humanitární právo . . .	41
2.1.2	Počátky mezinárodního humanitárního práva	42
2.1.3	Ženevské úmluvy a založení Mezinárodního výboru Červeného kříže	43
2.1.4	Ženevská úmluva o zlepšení podmínek raněných a nemocných v polních armádách	43
2.1.5	Haagské úmluvy	44
2.1.6	Úmluva o zákonech a obyčejích pozemní války 1907 a její příloha Řád války pozemní	45
2.2	Úmluvy po první světové válce	46
2.2.1	Úmluva o nakládání s válečnými zajatci ze dne 27. července 1929	46
2.3	Mezinárodní výbor Červeného kříže (MVČK) v době zkoušky	51
2.3.1	MVČK v době nacistické diktatury 1933–45	51
2.3.2	Postoj MVČK a Švýcarska k praktikám nacistického Německa	52
2.3.3	MVČK a idea ochrany civilního obyvatelstva	53
2.3.4	MVČK a inspekční cesta do ghetta Terezín	53
2.3.5	MVČK na konci války a jeho činnost v kontextu Mezinárodního vojenského tribunálu	54
2.4	Německý červený kříž (NČK) v době nacistické diktatury	55
2.4.1	NČK jako součást budování strany, státu a oficiální zdravotní služby wehrmachtu	55
2.4.2	NČK a nacistický program „eutanazie“	58
2.4.3	NČK a rasově a politicky pronásledování	59
2.4.4	NČK v péči o raněné ve válce	59
2.4.5	Personál NČK v lazaretech válečných oblastí a při transportech nemocných	60
2.4.6	NČK v obsazených územích	61
2.4.7	NČK v mezinárodních vztazích ČK	62
2.4.8	Zákaz NČK po skončení války	62
3.	Praktické otázky válečné medicíny, její dopady a exploatace protektorátu Čechy a Morava (Milan Novák, Michal V. Šimůnek)	63
3.1	Zdravotní péče na území Čech a Moravy během německé okupace a druhé světové války	63
3.1.1	Kontext a strukturální proměny	63
3.1.2	Transformace veřejné správy, lékaři a zdravotní pojištění	67
3.1.3	Zdravotní stav obyvatelstva	79
3.2	Lazarety	88
3.2.1	Zrod a vývoj válečného zdravotnictví	88
3.2.2	Německé ozbrojené síly a jejich zdravotnická zázemí	91

3.2.3	Pronikání a etablování v protektorátu, 1939–1942	94
3.2.4	Expanze, krize a porážka, 1943–45	100
3.2.5	Lazarety, jejich význam a souvislosti	108
3.2.6	Zvláštní případ – lazarety SS	117
Závěrem		121
Seznam zkratek		123
Seznam vyobrazení		125
Seznam pramenů a literatury		126
Jmenný rejstřík		136
Místní rejstřík		138
O autorech		140
Abstract		141
Výtahy z oponentských posudků		145
Přehled vydaných publikací v ediční řadě Studie NÚJH 1996–2021		146